

Juurdepäas: üldine
28. juuli 2010

Originaal: inglisekeelne

Inimõiguste Komitee
Üheksakümne üheksas istungjärk
Genfis, 12.-30. juulil 2010

Pakti 40. artikli alusel esitatud osalisriikide aruannete arutelu

Inimõiguste Komitee lõppjärelused

Eesti

1. Komitee arutas 12. ja 13. juulil 2010 peetud 2715. ja 2716. istungil (vt CCPR/C/SR. 2715 ja CCPR/C/SR. 2716) Eesti kolmandat perioodilist aruannet (CCPR/C/EST/3) ja võttis 27. juulil 2010 peetud 2736. istungil (CCPR/C/SR. 2736) vastu järgmised lõppjärelused.

A. Sissejuhatus

2. Komitee tervitab Eesti kolmanda aruande õigeaegset esitamist ja hindab konstruktiivset dialoogi Eesti delegatsiooniga. Komitee tervitab osalisriigi esitatud üksikasjalikku teavet rakendatud meetmete ja edasiste plaanide kohta pakti täitmiseks. Samuti on Komitee tänulik eelnevate kirjalike vastuste eest oma kirjalikele küsimustele ja üksikasjaliku lisainformatsiooni eest, mida delegatsioon nii suuliselt kui ka kirjalikult esitas.

B. Positiivsed aspektid

3. Tunnustades osalisriigi jätkusuutlikku pühendumist inimõiguste kaitsele, tervitab Komitee järgmisi õiguslikke ja teisi meetmeid:

- (a) uue kriminaalmenetluse seadustiku vastu võtmine, mis jõustus aastal 2004;
- (b) ohvriabi seaduse vastu võtmine, mis jõustus aastal 2004;
- (c) karistusseadustiku parandus (paragrahv 133), mis jõustus aastal 2007 ja mis parandab orjastamise elementide definitsiooni;
- (d) politseiseaduse ja sellega seotud õigusaktide parandused, mis jõustusid aastal 2008;
- (e) vangistusseaduse parandused;

- (f) riigi õigusabi seaduse vastu võtmine, mis jõustus aastal 2005;
  - (g) uue täitemenetluse seadustiku vastu võtmine, mis jõustus aastal 2010; ja
  - (h) õiguskantsleri nimetamine riiklikuks ennetusametuseks piinamise ennetamiseks.
4. Komitee tervitab ka järgmiste aktide ratifitseerimist või nendega liitumist:
- (a) kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti surmanuhtluse kaotamist käsitlev teine fakultatiivne protokoll, mis jõustus aastal 2004;
  - (b) naiste ja lastega kaubitsemise ning muu inimkaubanduse ärahoidmise ja selle kuriteo eest karistamise protokoll, mis täiendab ÜRO rahvusvahelist organiseeritud kuritegevuse vastast konventsiooni, mis jõustus aastal 2004;
  - (c) lapse õiguste konventsiooni laste müüki, lasteprostitutsiooni ja -porgnograafiat käsitlev esimene fakultatiivprotokoll, mis jõustus septembris 2004.
  - (d) Sisserändajate salaja üle maa-, õhu- või merepiiri toimetamist tõkestav protokoll, mis täiendab ÜRO rahvusvahelist organiseeritud kuritegevuse vastast konventsiooni, mis jõustus aastal 2004; ja
  - (e) piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivne protokoll, mis jõustus aastal 2007.

C. Põhilised murettekitavad valdkonnad ja soovitused

5. Võttes küll teadmiseks osalisriigi esitatud informatsiooni õiguskantsleri pädevuse, mandaadi ja funktsioonide kohta, on Komitee mures, et see institutsioon ei ole siiski piisavalt kaasatud inimõiguste edendamisse ja kaitsmisse vastavalt Pariisi põhimõtetele (Peaassamblee resolutsioon 48/134), eriti mis puudutab tema rolli koordineeriva üksuse ja koostöö lihtsustajana riigiasutuste ja kodanikuühiskonna vahel (pakti 2. artikkel).

Osalisriik peaks andma õiguskantslerile laiemat mandaadi, et viimane saaks kõiki inimõigusi täielikult edendada ja kaitsta, või saavutama selle eesmärgi muul moel, mis on täielikus kooskõlas Pariisi põhimõtetele (Peaassamblee resolutsioon 48/134), ning arvestama selles osas riikliku ennetusmehhanismi nõudeid vastavalt piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivsele protokollile.

6. Tervitades küll naiste diskrimineerimisega võitleva soolise võrdõiguslikkuse seaduse vastu võtmist aastal 2004 ja võrdse kohtlemise seaduse vastu võtmist aastal 2008, tekitab Komiteele muret naiste diskrimineerimise levik osalisriigis, eriti tööturul, kus naiste ja meeste palgavahe on ligikaudu 40 protsenti. Samuti on Komitee mures õiguskantsleri ja soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku pädevuse kattuvuse pärast diskrimineerimiskaebustega tegelemisel, mis võib segada nimetatud institutsioonide efektiivsust soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas. Ühtlasi on komitee mures soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantseleile eraldatavate inimressursside ja rahaliste vahendite puuduse ning asjaolu pärast, et osalisriik ei ole veel moodustanud soolise võrdõiguslikkuse nõukogu (pakti 3. artikkel).

Osalisriigil tuleks rakendada kohaseid meetmeid, et:

- (a) tagada soolise võrdõiguslikkuse seaduse ja võrdse kohtlemise seaduse efektiivne rakendamine, eriti seoses põhimõttega „võrdne palk võrdse töö eest“ naiste ja meeste puhul;

(b) **organiseerida teadlikkust tõstvaid kampaaniaid, et juurida tööturult ja elanikkonna hulgast välja soolised stereotüübid;**

(c) **tagada õiguskantslerile ning soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinikule esitatavate kaebuste süsteemi efektiivsus, täpsustades nende ülesandeid;**

(d) **suurendada soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantsleli töö efektiivsust, eraldades neile piisavalt inimressursse ja rahalisi vahendeid, ja**

(e) **moodustada soolise võrdõiguslikkuse nõukogu, nagu on sätestatud soolise võrdõiguslikkuse seaduses.**

7. Komitee on mures, et osalisriigi karistusseadustikus (paragrahv 122) sisalduv definitsioon on liiga kitsas ega ole vastavuses definitsiooniga, mis sisaldub piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni 1. artiklis, ega pakti 7. artikliga (7. artikkel).

Osalisriik peaks muutma oma karistusseaduslikku, et tagada selle täielik vastavus piinamise keelustamist puudutavatele rahvusvahelistele normidele, eriti pakti artiklile 7.

8. Komitee on mures, et osalisriik ei ole valmis alustama ega kaaluma kollektiivse hüvitise eraldamist isikutele, kes kaotasid vabaduse pärast "pronksiöö" sündmusi 2007. aastal, vaid üksnes käsitlema üksikuid õiguskaitse taotlusi (pakti artiklid 7 ja 14).

Osalisriigil tuleks teha otsus kollektiivse hüvitise võimaldamise kohta isikutele, kes kaotasid vabaduse pärast "pronksiöö" sündmusi 2007. aastal.

9. Tunnustades ühelt poolt osalisriigi püüdlusi naiste ja tüdrukutega kaubitsemise vastu võitlemisel, eriti vastu võetud „Inimkaubanduse vastu võitlemise arengukava 2006-2009“, on Komitee siiski mures selle nähtuse püsivuse pärast osalisriigis (pakti artikkel 8).

Osalisriigil tuleks:

a) **süvendada oma püüdeid võitlemaks naiste ja tüdrukutega kaubitsemise vastu, kaasa arvatud „Vägivalla vähendamise arengukava aastateks 2010-2014“ kaudu;**

b) **võtta vastutusele, mõista süüdi ja karistada vastutavaid isikuid;**

c) **võtta vastu karistusseadustiku parandused, millega lisatakse inimkaubandusalane erisäte, millega tegeleb Justiitsministeerium; ning**

d) **laiendada sellealast rahvusvahelist koostööd.**

10. Komitee on mures, et mitte-kodanikest samasooliste partnerite sisenemisel osalisriiki, isegi kui nende partnerlust on võõrsil ametlikult tunnustatud ja üks partneritest juba osalisriigis elab, rakendatakse endiselt immigratsiooni kvootide süsteemi (pakti artiklid 2, 12, 17, 23, 26).

Osalisriigil tuleks vaadata üle oma seadusandlus ja praktika ning laiendada samasoolistega suhtes olevate isikute õigusi, eriti selleks, et lihtsustada samasoolises partnerluses olevate mitte-kodanike elamisloa saamist, kui nende partner juba elab osalisriigis.

11. Märkides ära, et isik, kelle varjupaigataotlus on tagasi lükatud, võib apelleerida halduskohtusse, on Komitee endiselt mures, et välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse kohaselt ei ole sellisel apellatsioonkaebusel peatavat toimet (pakti 2. ja 13. artikkel).

Komitee kordab oma soovitusi, et otsus, millega varjupaigataotlus vastuvõetamatuks tunnistatakse, ei tohiks kätkeada peatava toime välistamist apelleerimisel.

12. Komitee on mures, et vaimse puudega isikutele või nende eestkostjatele keelatakse sageli õigust olla piisavalt informeeritud nendevastases kriminaalmenetlusest ja nende vastu esitatud süüdistustest, õigust õiglasele kohtuistungile, samuti õigust saada piisavat ja tõhusat õigusabi. Komiteele tekitab muret ka asjaolu, et eksperdid, kes määratakse hindama vajadust patsiendi sundravi jätkamise järele, töötavad samas haiglas, kus patsienti hoitakse (pakti artikkel 14).

Osalisriik peaks tagama, et vaimse puudega isikud või nende eestkostjad oleksid piisavalt informeeritud nendevastases kriminaalmenetlusest ja süüdistustest ning saaksid õiguse õiglasele kohtuistungile, samuti õiguse saada piisavat ja tõhusat õigusabi enda kaitseks. Samuti tuleks tagada, et eksperdid, kes on määratud hindama vajadust patsiendi jätkuva sundravi järele, oleksid erapooletud. Ühtlasi peaks osalisriik koolitama kohtunikke ja advokaate kriminaalsüüdistusega kohtu all olevate vaimse puudega isikute õiguste alal.

13. Märkides küll ära kriminaalmenetluse koodeksis tehtud parandusi kriminaalmenetluste lühendamiseks, on Komitee endiselt mures, et osalisriigil puuduvad erisätted kriminaalmenetluste kohta, milles süüdistatu on kinni peetud (pakti artikkel 14).

Osalisriigil tuleks vaadata üle oma kriminaalmenetluse koodeks ning lisada sinna sätteid, mis näevad ette menetluse kiirendamise, kui süüdistatavad isikud on kinni peetud.

14. Komitee on mures, et viimase mõne aasta jooksul on heaks kiidetud vaid mõned alternatiivse sõjaväeteenistuse taotlused (11 taotlust 64st 2007. aastal, 14 68st 2008. aastal, 32 53st 2009. aastal). Samuti ollakse Komitees mures selgete aluste puudumise pärast, mille põhjal alternatiivse sõjaväeteenistuse taotlus heaks kiidetakse või tagasi lükatakse (pakti 18. ja 26. artikkel).

Osalisriigil tuleks selgitada aluseid, mille põhjal alternatiivse sõjaväeteenistuse taotlused heaks kiidetakse või tagasi lükatakse, ning rakendada kohaseid meetmeid tagamaks, et õigust sõjaväeteenistusest keelduda toetataks.

15. Märkides küll ära, et Riigikogus loetav avaliku teenistuse seaduse eelnõu hõlmab sätet, millega piiratakse teenistujate arvu, kel pole õigust streikida, on Komitee mures, et teenistujad, kes ei teosta avalikku võimu, ei saa täielikult kasutada õigust streikida (pakti 22. artikkel).

Osalisriigil tuleks oma seadusandluses tagada, et streikimine keelataks üksnes võimalikult vähestele avalikele teenistujatele.

16. Märkides küll ära programmide „Integratsioon Eesti ühiskonnas 2000-2007“ ja „Eesti integratsioon 2008-2013“ rakendamist osalisriigis, on Komitee mures, et eesti keele valdamise nõuded avaldavad jätkuvalt negatiivset mõju vene keelt kõneleva rahvusvähemuse tööhõive ja sissetuleku tasemetele, seda ka erasektoris. Komitee on ühtlasi mures asjaolu pärast, et vene keelt kõneleva elanikkonna usaldus osalisriigi ja selle avalike asutuste vastu on vähenenud (pakti 26. ja 27. artikkel).

Osalisriigil tuleks tugevdada meetmeid vene keelt kõneleva rahvusvähemuse integreerimiseks tööturule, muuhulgas suurendada erialast ja keelekoolitust. Samuti tuleks rakendada meetmeid, et tõsta venekeelse elanikkonna usaldust osalisriigi ja selle avalike asutuste vastu.

17. Komitee on mures, et teavet pakti, komitee lõppjäreluste ja osalisriigi esitatud aruannete kohta ei levitata piisavalt laialdaselt, kaasa arvatud prokuröride, kohtunike ja

advokaatide hulgas. Samuti ollakse mures piiratud suhete pärast osalisriigi ja valitsusväliste organisatsioonide vahel, ning asjaolu tõttu, et valitsusväliste organisatsioonidega ei peeta piisavalt nõu Komiteele esitatavate aruannete koostamise osas (pakti 2. artikkel).

Osalisriigil tuleks rakendada kõiki kohaseid meetmeid, et levitada pakti ning Komitee koostatud lõppjärelidusi ja selle kohta esitatud aruandeid nii eesti kui ka vene keeles, rakendades igakülgset osalisriigile omast infotehnoloogilist pädevust. Samuti tuleks tal koolitada prokuröre, kohtunikke ja advokaate pakti osas ning tugevdada oma suhteid valitsusväliste organisatsioonidega tugevdada ning Komiteele esitatavate aruannete koostamisel nendega nõu pidada.

18. Komitee kodukorra reeglite 5. lõike 71. reegli kohaselt tuleks osalisriigil ühe aasta jooksul esitada teavet jooksva olukorra ning 5. ja 6. lõikes esitatud komiteepoolsete soovitude rakendamise kohta.

19. Komitee palub osalisriigil oma järgmises perioodilises aruandes, mille tähtaeg on 30. juuli 2015, esitada teavet Komitee ülejäänud soovitude ja pakti täitmise kohta üldiselt.
